

2.2. СОЁЛЫН ДАЯАРШИЛ

Үйл ажиллагаа 2.5. Дараах мэдээллийг уншаад асуултын дагуу багаар ажиллаарай.

Бид өндөр хөгжилтэй орнуудын хэрэглээнд байгаа бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хэрэглэж, материаллаг тав тух бүхий орчин бүрдүүлж чадаж байна. Хот, хөдөө гэлтгүй манай иргэд гар утсыг албан болон албан бус харилцаанд олон зориулалтаар ашиглаж байна. Олон хүн гадаадад сурч, амьдарч байна. Цахим технологийн үр шимээр ном зохиолыг төрөлх хэл дээр нь унших, судлах, нэр томьёоны цахим лавлагааг ашиглах боломж бүрдэж байна. Бас сонирхсон асуудлын дагуу судалгаа хийж, шаардлагатай тохиолдолд үр дүнг өөрийн нэрээр дэлхий нийтэд таниулах боломжтой болов.

Хүмүүс гэрээсээ, өөр улсаас эсвэл өөрийн боломжит цагтаа хийдэг хөдөлмөр эрхлэлтийн хэлбэрүүд ч бий болов. Энэ бүхэн бол шинжлэх ухаан, технологи нь олон салбарт гайхамшгийг бүтээж байгаагийн илрэл юм.

Орчин үед бидний хүүхдүүд юу чухал болох, ямар үр дагавартай болохыг мэдэхгүйгээр олон цагийг цахим орчинд өнгөрөөх болов. Тэд доромжлол, хэрүүл, хүчирхийлэл, гэмт хэрэг гэх мэт хүсээгүй, шаардлагагүй зүйлсийн талаар уншиж байна. Нийгэмд эдийг шүтэх хандлага, зохисгүй хэрэглээ, буруу хэвшил, авлига, хулгай дээрэм дэлгэрэх зэрэг гаж үзэгдлүүд ихсэж байна. Ийм сөрөг үзэгдлүүд манай улсын хөгжилд чөдөр тушаа болж байна. Энэ бүхэн бол зөвхөн материаллаг зүйлсийн хөгжлийн хойноос хөөцөлдөж, оюун санааны үнэт зүйлсийн төлөвшлийг орхигдуулж байгаатай холбоотой.

XX зууны сүүлээр ардчилал, зах зээлийн харилцаа өргөжин тэлж, улс орон, ард түмний соёлын харилцаа эрс өслөө. Соёлын нийгмийн үүрэг улам тодорч, эдийн засаг, улс төр ч соёлын онцлогоор тодорхойлогдох болов. Өөрөөр хэлбэл, соёлын онцлог нь эдийн засаг, улс төрийн бодлогыг тодорхойлж байна гэсэн үг. Энэ бүгд нь соёл судлалын үүрэг, ач холбогдлыг улам нэмэгдүүлж байна. Өнөөдөр соёл судлалд угсаатны соёл судлал, соёлын философи, соёлын эдийн засаг, соёлын газар зүй, соёлын социологи, соёлын сэтгэл зүй, соёлын экологи, соёлын үйлдвэрлэл, тэрчлэн музей судлал, номын сан судлал гэх мэт олон салбар бий болов. Энэ бүхэн нь соёл нийгэмд асар их үүрэгтэйг харуулж байгаа юм.

Асуулт:

1. Мэдээлэл тус бүрийн гол утга санаа юу вэ?
2. Мэдээллүүд хоорондоо ямар хамааралтай вэ?
3. Мэдээллүүдийг нэгтгэж, гол утга санаагаар нь эргэцүүлэмж бичээрэй. Үгийн тоо 60-80.
4. Эргэцүүлэмжийнхээ утга санааг илэрхийлсэн оновчтой гарчиг өгч, үндэслэлээ тайлбарлан ярилцаарай.

Соёлын даяаршил

- *Зам харилцаа, эдийн засгийн харилцаа, мэдээлэл харилцааны хөгжлийн үндсэн дээр тусгаар соёлууд дэлхийн нэгдмэл соёлд нэгдэн нийлэх үйл явцыг хэлнэ.*

- Багш, оюутан
солилцоо
-

- Орчуулгын зохиол
бүтээл
-

- Кино наадам
-

- Спотын одууд
-

Соёлын даяаршил нь олон талын боломжийг олгож байна.

Даяаршил эерэг талтай.

Орчин цагт олон янзын үзэл, өөр чиг хандлага бий болж, зэрэгцэн оршиж байна. Хүн бүх талаар хөгжих боломж нэмэгдэж байна.

- Мэдээлэл, бараа бүтээгдэхүүн, хүн хүчээ ч дэлхий даяар солилцох

- Чөлөөт худалдаа, олон улсын худалдаа, бизнесийн үйл ажиллагаа тэлэн хөгжих

- Олон ургальч соёл дэлгэрч, янз бүрийн соёлыг мэдрэх боломж

- Өндөр хөгжилтэй орнуудад суралцах боломж

Даяаршил сөрөг талтай.

Соёлын даяаршлыг соёлын олон янз байдал, оршин тогтнолд аюул дагуулдаг хэмээн үзэх нь бий.

Үйл ажиллагаа 2.7. Мэдээллийг уншиж, асуултын дагуу ажиллаарай.

Одоогийн залуус хүмүүжилгүй, хувиа хичээсэн, эх оронч бус байна гэсэн зэмлэл байдаг. Телевизийн сувгууд олон түмнийг залж, цахим орчин зарим талаар хөнөөн сүйтгэгч боллоо гэсэн харамсал байдаг. Бас юуг шүтэхээ мэдэхгүй, юуг шүтэж байгаагаа ч ойлгодоггүй өнөө үеийнхэн айх болгоомжлох зүйлгүйгээр хайран сайхан байгалаа сүйтгэж дуусаж байна гэдэг. Соёлын амьдралд шоу урлаг, үзвэр цэнгүүний бизнес давамгайлж, урлаг, соёлын цэнгүүлэх, зугаацуулах чиглэл нь үлэмж газар авах болов гэсэн шүүмжлэл бас бий.

Асуулт:

1. Та энэхүү шүүмжлэлт байр суурьтай санал нийлж байна уу?
2. Эдгээр саналд ямар нийтлэг асуудал байна вэ?
3. Асуудлыг шийдвэрлэхийн тулд яах ёстой вэ?
4. Соёлын даяаршил бол хөгжингүй улс орнуудын дарангуйлал мөн гэдэгтэй та санал нийлэх үү? Яагаад?

соёлын харилцан үйлчлэл

соёлын солилцоо

соёлыг хуулбарлан дууриах

соёлын тулгалт

“Нэг хэсэг хүн амын соёлын амьдрал нөгөө хэсгийнхтэй адилсан, өмнөх соёлын дадал хэвшлээсээ хавьгүй илүүд үзэж хүлээн зөвшөөрсөн сэтгэлгээний үр дүн, энэ үйлчлэл нь орчин үеийн соёлын зарим төрөл, урлагийн төрлүүдэд хүчтэй нөлөөлж үр дүн авчирдаг ч үндэсний соёлд сөргөөр нөлөөлдөг сэтгэлгээ юм”

Харин соёлын тулгалт бол ихэвчлэн тухайн цаг үеийн хүчирхэг гүрнүүдийн зүгээс бага буурай улс оронд хандсан үйлдэл юм. Соёлын тулгалт нь бүтээгдсэн бүхнийг устгагч, хүнийг тэр зүйлээ дахин бүтээхгүй болтол нь айлган сүрдүүлэх үйл явц ажээ. Жишээлбэл, 1930, 1940-өөд оны үед манай улс буддын бүхэл бүтэн иргэншил, уламжлалт бичиг үсэг зэргээ орхиход хүрсэн нь ийм тулгалтын хэлбэр байсан гэж хэлж болно.

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

- *ДЭЛХИЙ НИЙТИЙН ХЭМЖЭЭНД ДАЯАРШЛЫН ҮЕД БАРИХ ҮНДСЭН БОДЛОГЫГ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ ГЭЖ ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРЧ БАЙНА.*

НИЙГЭМ

ЭДИЙН ЗАСАГ

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

ТХЗ-ын уриа:

Хөгжлөөс хэн ч үлдэх, хоцрох ёсгүй.

"NO-ONE left behind"

Монгол Улс 2005 онд дэлхийн Тогтвортой хөгжлийн хөтөлбөрт нэгдэн орсон. Энэхүү хөтөлбөрт харилцан шүтэлцээтэй эх дэлхийн зүй тогтолд хүндэтгэлтэй хандах, байгалиа нөхөн сэргээх, биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах явдлыг манай эрин үеийн эдийн засаг, нийгэм, соёлын хөгжлийн шалгуур, улс үндэстэн, гэр бүл, хувь хүний эрхэмлэх зүйл гэдгийг тодорхой зааж өгсөн.

МОНГОЛ УЛСЫН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ БОЛОН
ДЭЛХИЙН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨР ХООРОНДЫН УЯЛДАА

Монгол Улсад шууд хамаарахгүй	Шууд давхардаж байгаа	Агуулгын хувьд уялдаж байгаа болон зарчим хэсэгт тусгагдсан
 Далай тэнгисийн нөөцийг хамгаалах	 Ядуурлыг устгах Эдийн засгийн өсөлт, баталгаат ажлын байрыг бий болгох Тэгш бус байдлыг бууруулах Ээлтэй хот, иргэдийн оролцоог дэмжих Хариуцлагатай хэрэглээг дэмжих Уур амьсгалын өөрчлөлтийн нөлөөг бууруулах Хуурай газрын эко системийг хамгаалах	 Өлсгөлөнг зогсоох Эрүүл мэндийг дэмжих Чанартай боловсролыг дэмжих Баталгаат ундны ус, ариун цэврийн байгууламжаар хангах Сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэх Инноваци болон дэд бүтцийг хөгжүүлэх Энх тайван, шудага ёсыг цогцлоох Хөгжлийн төлөөх түншлэлийг бэхжүүлэх Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах